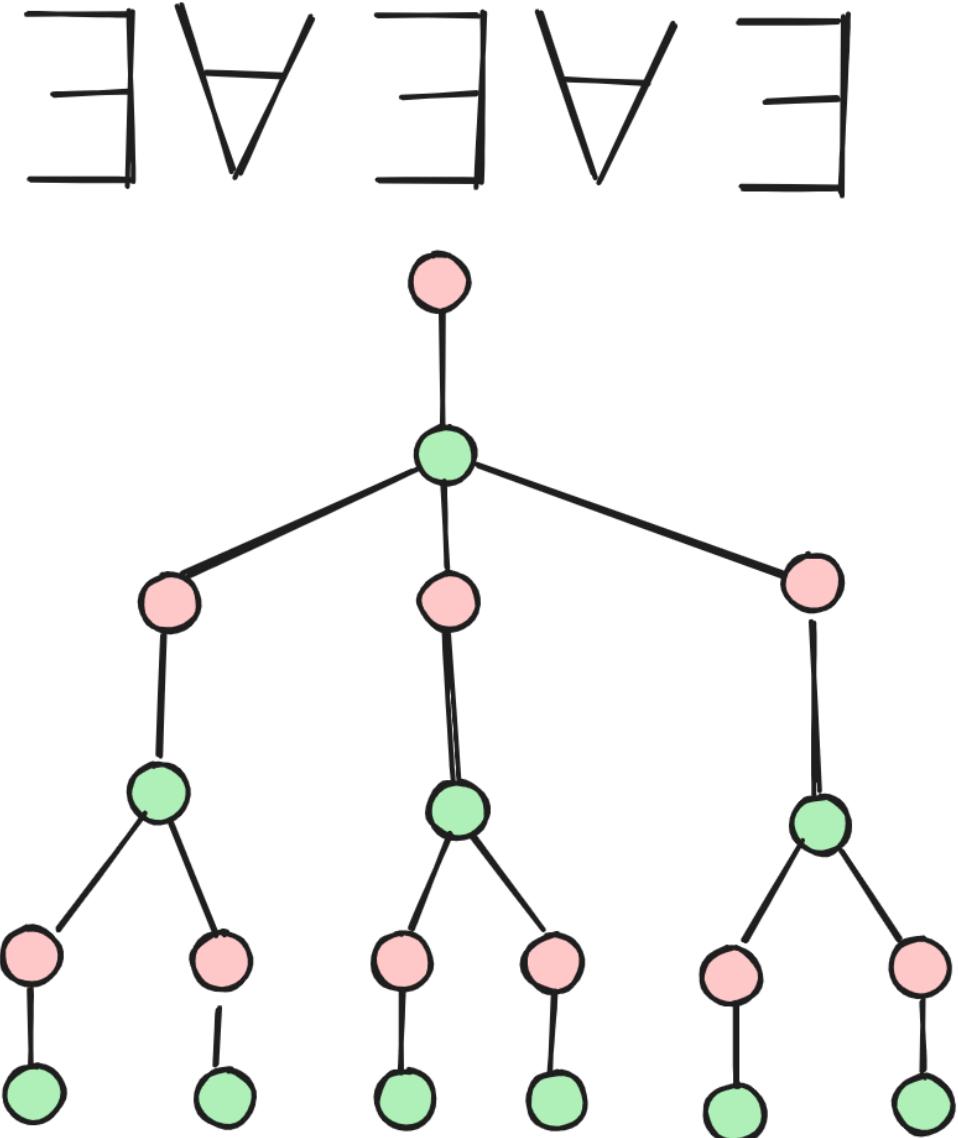

Prostorska zahtevnost

Uroš Čibej

Pregled

- Primeri problemov
- Definicija razredov prostorske zahtevnosti
- *PSPACE* in *NPSPACE*
- *NP* in *PSPACE*
- Savitchev izrek

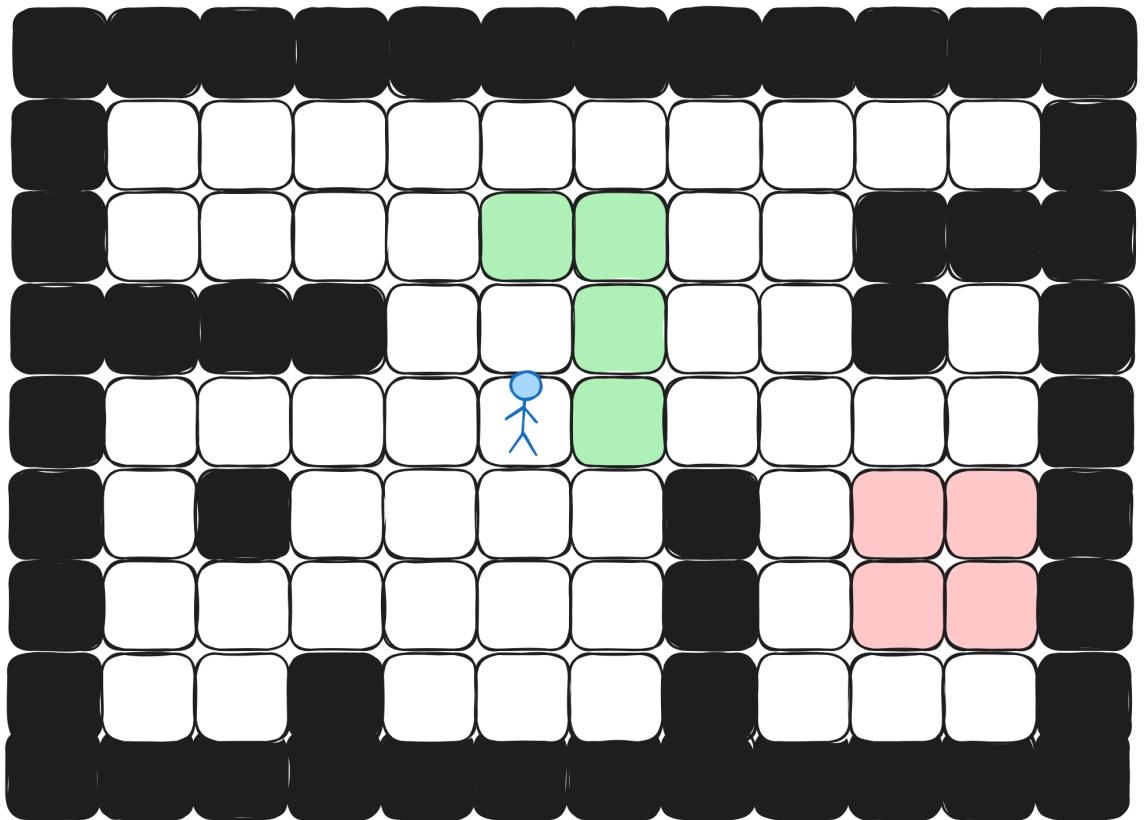
Literatura

- Sipser razdelek 8

Primeri problemov

- Igre z enim igralcem
  - Sokoban
  - Klotski
- Igre z dvema igralcema
  - Hex
  - Poslošena geografija
- TQBF - resnične kvantificirane Boolove formule

Sokoban

Formalna definicija

$$P = (G, B, T, s)$$

- $G \subset \mathbb{Z}^2$ (množica prostih celic - ostalo so zidovi)
- $B \subseteq G$ (začetne pozicije zabojev)
- $T \subseteq G$ (ciljne celice)
- $s \in G \setminus B$ (začetna pozicija možica)

Stanje in premik

- stanje igre $\sigma = (s', B')$
- $\sigma \xrightarrow{d} \sigma'$ - sprememba stanja pri enem premiku
- Igra $P = (G, B, T, s)$ je **rešljiva**, če $\exists(d_1, d_2, \dots, d_m)$, da velja

$$(s, B) \xrightarrow{d_1, d_2, \dots, d_m} (s', B'); B' = T$$

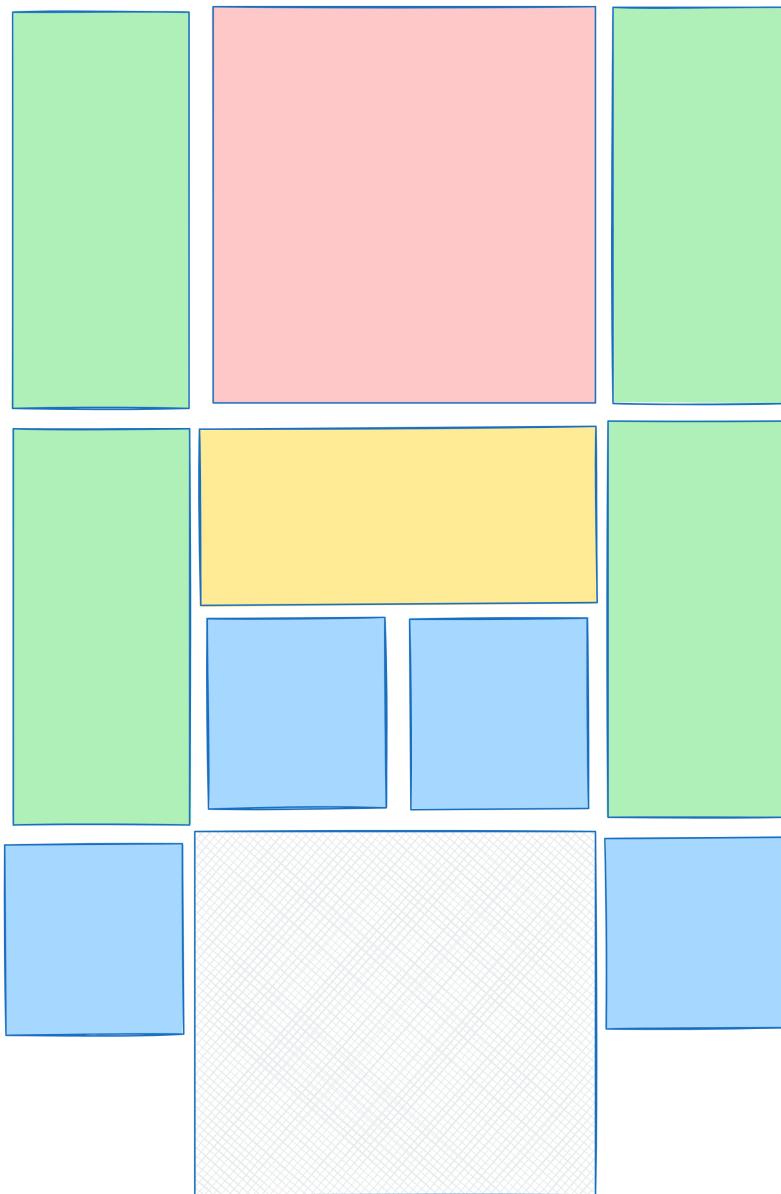
Odločitveni problem Sokoban

Vhod: $P = (G, B, T, s)$

Vprašanje: Ali je P rešljiv?

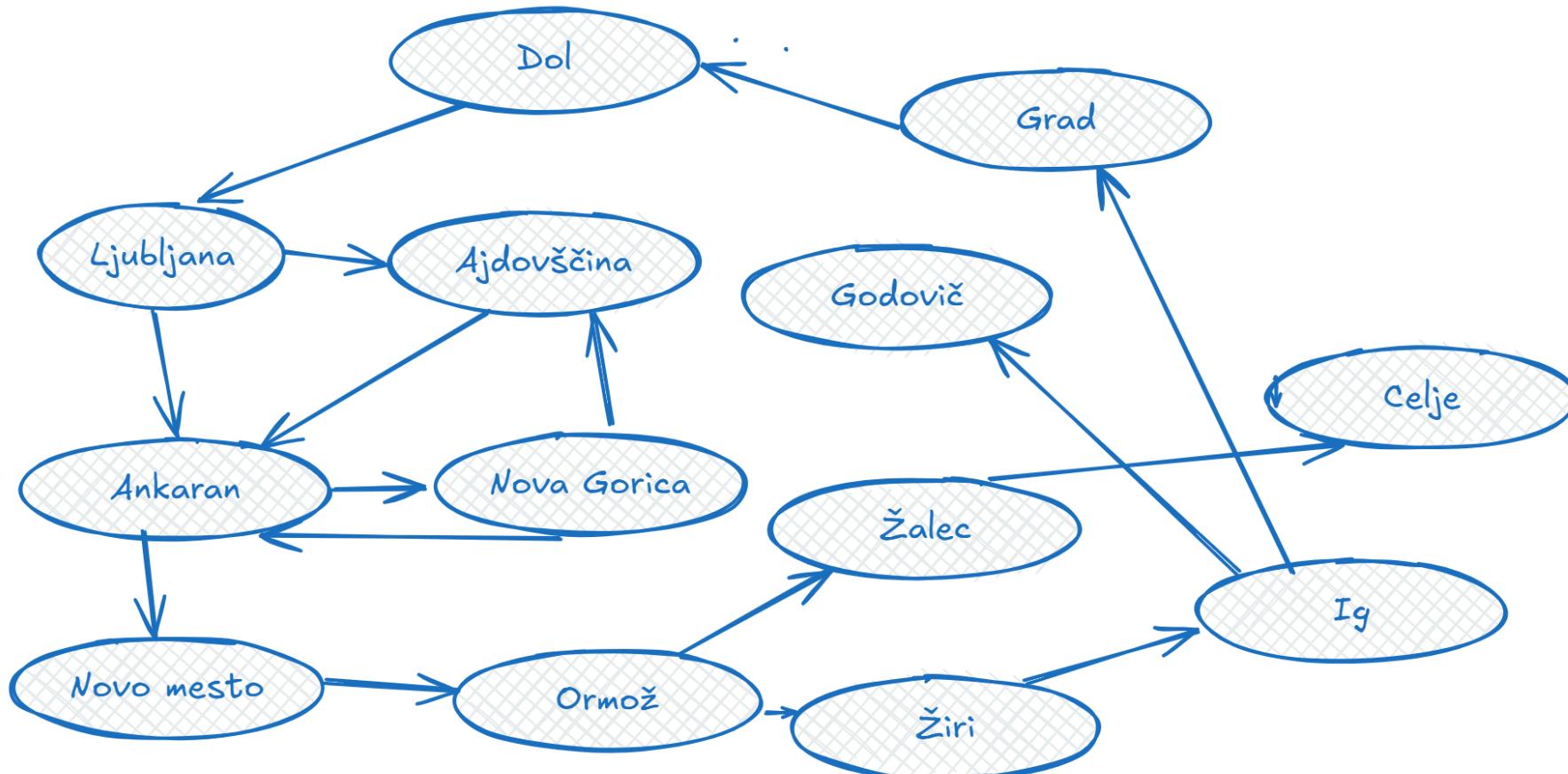
Sokoban $\in NP?$

Klotski

Igre z dvema igralcema

Posplošena geografija

Formalna definicija

$$P = (G, s)$$

- $G = (V, E)$ usmerjen graf
- $s \in V$ začetno vozlišče

Stanje in premik

- stanje igre: $\sigma = (v, S)$ - trenutno stanje in $S \subseteq V$ trenutno obiskana vozlišča
- premik: $(v, S) \xrightarrow{v'} (v', S \cup \{v'\})\$$
- veljaven premik: $(v, v') \in E, v' \notin S$

Zmagovalna strategija

$$Win(v, S) \iff \exists v' \in V : \left((v, S) \xrightarrow{v'} (v', S \cup \{v'\}) \right) \wedge \neg Win(v', S \cup \{v'\})$$

robni pogoj:

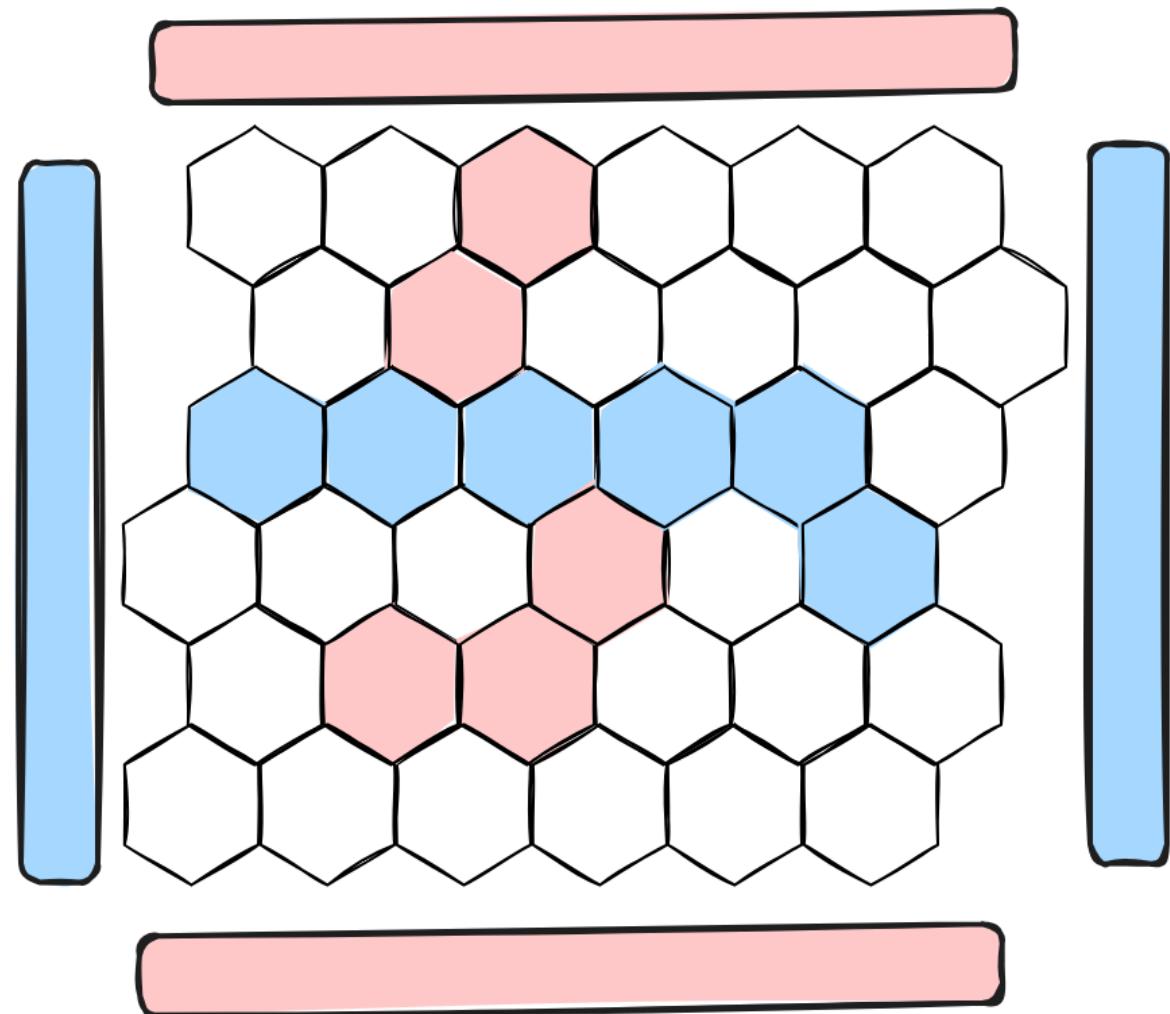
$$\neg Win(v, S) \quad \text{če} \quad \{v' \in V \mid (v, v') \in E, v' \notin S\} = \emptyset$$

Odločitveni problem - Posplošena geografija

Vhod: $P = (G, s)$

Vprašanje: Ali drži $Win(s, \{s\})$? (ali obstaja zmagovalna strategija)

Hex

Ključna lastnost teh iger

Trajanje iger je največ polinomsko mnogo potez

TQBF

vhod: popolnoma kvantificirana formula (v t.i. prenex obliki):

$$\Psi = Q_1 x_1 Q_2 x_2 \dots Q_n x_n \phi(x_1, x_2, \dots, x_n)$$

$$Q_i \in \{\forall, \exists\}$$

vprašanje: Ali je Ψ resnična?

Primer

$$\Psi = \exists x_1 \forall x_2 \exists x_3 [(x_1 \vee x_2 \vee x_3) \wedge (\neg x_1 \vee \neg x_2) \wedge (x_2 \vee \neg x_3)]$$

Deterministična prostorska zahtevnost

M - vedno ustavljen determinističen TS

Prostorska zahtevnost M je funkcija $f : \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{N}$,

$f(n)$ predstavlja največje število celic traka, ki se jih dotakne M na nekem vhodu dolžine n .

Nedeterministična prostorska zahtevnost

M - vedno ustavljen nedeterminističen TS

Prostorska zahtevnost M je funkcija $f : \mathbb{N} \rightarrow \mathbb{N}$,

$f(n)$ predstavlja največje število celic traka, ki se jih dotakne M v neki veji drevesa izračunov na nekem vhodu dolžine n .

Razredi prostorske zahtevnosti

$$\{L \mid \exists M \text{ s prostorsko zahtevnostjo } O(f(n))\}$$

- če je M deterministični stroj je ta množica $SPACE(f(n))$
- če je M nedeterministični stroj je ta množica $NSPACE(f(n))$

Definicija (N)PSPACE

$$\text{PSPACE} = \bigcup_{k \in \mathbb{N}} \text{SPACE}(n^k)$$

$$\text{NPSPACE} = \bigcup_{k \in \mathbb{N}} \text{NSPACE}(n^k)$$

$SAT \in PSPACE$

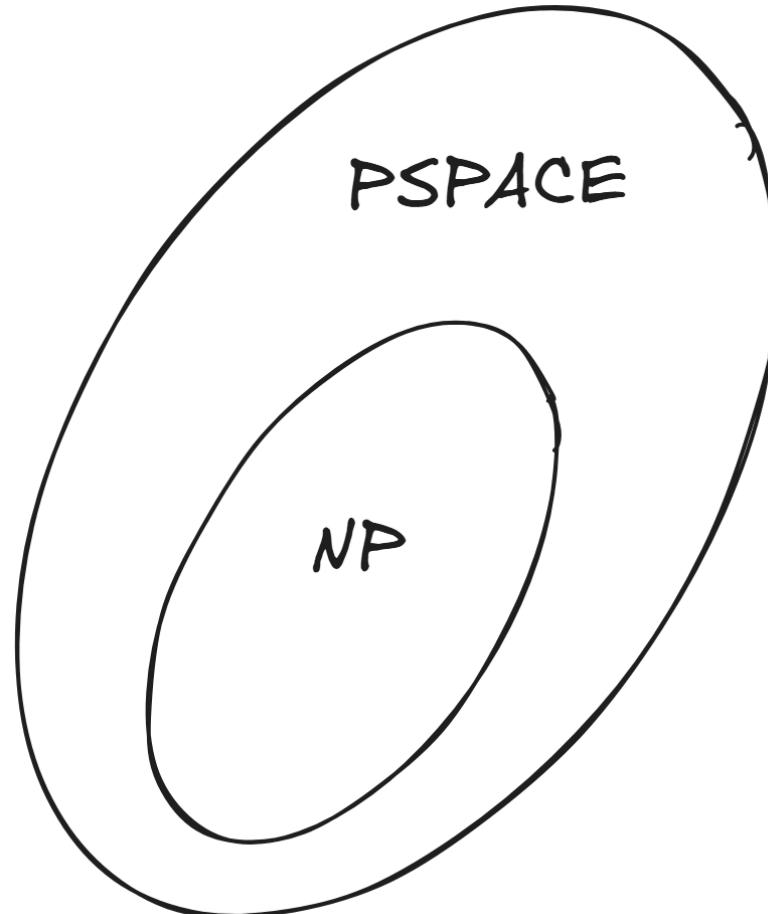
Vhod: formula ϕ

- za vsako možno dodelitev vrednost spremenljivk τ :
  - če $\phi[\tau] = 1$: vrni 1
- vrni 0

Poraba prostora tega algoritma je $O(n)$

$$NP \subseteq PSPACE$$

Ker smo NP definirali kot razred problemov s polinomsko preverljivim certifikatom, lahko v polinomskem prostoru sistematično generiramo vse certifikate (in jih tudi preverimo).

Savitchev izrek

Izrek: za vsako funkcijo $f(n) \geq \log(n)$

$$\text{NSPACE}(f(n)) \subseteq \text{DSPACE}(f^2(n))$$

Ideja dokaza

Naivni pristop s simulacijo ne deluje (porabimo eksponentno mnogo prostora za rezijo)

- Simulacija deluje na ideji **dosegljivosti trenutnih opisov**
- Vseh možnih trenutnih opisov je $2^{O(f(n))}$
- Z rekurzivnim algoritmom lahko preverimo če je trenutni opis T_2 dosegljiv iz trenutnega opisa T_1 v prostoru $O(f^2(n))$

Posledica Savitchevega izreka

$$PSPACE = NPSPACE$$

Sokoban $\in PSPACE$

1. Začetna konfiguracija σ_0 .
2. Nedeterministično izberemo d in spremenimo stanje $\sigma \xrightarrow{d} \sigma'$.
3. Uporabimo števec potez. Največ $2^{O(n)}$ stanj igre, če rešitev obstaja, ima največ $2^{O(n)}$ korakov.
4. Števec korakov potrebuje največ $O(n)$ bitov.
5. Če $B = T$, smo rešitev našli.

Kaj vemo o PSPACE?

- Poznamo najtežje (PSPACE-polne) probleme
- TQBF je *PSPACE* poln problem
- Vse omenjene igre so *PSPACE* polni problemi
- Če $P = NP$ "velik del" *PSPACE* postane rešljiv v polinomskem času

Še težji problemi?

- Šah (posplošeni)
- Go (posplošeni- določene verzije pravil)
- *EXPTIME*-polni problemi
- Vemo da $P \neq EXPTIME$

